

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem v právní věci

žalobkyně: **Z. K.,**
bytem ,
proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,**
Křížová 25, Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 8. 2018, č. j. X,

takto:

- I. **Rozhodnutí žalované ze dne 3. 8. 2018, č. j. X, se ruší** a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty její námitky a bylo potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 20. 10. 2017, č. j. X, kterým byl žalobkyni od 18. 3. 2017 přiznán starobní důchod ve výši 13 801 Kč měsíčně.
2. Žalobkyně namítá nezákonnost napadeného rozhodnutí z důvodu nesprávně zjištěného skutkového stavu a nesprávného právního posouzení. U správního orgánu podala žádost o přiznání starobního důchodu. V průběhu řízení zjistila, že nemá v osobním listě

Shodu s prvopisem potvrzuje: K. T.

důchodového pojištění uvedeny všechny doby, kdy byla důchodově pojištěna. Proto učinila tvrzení ohledně dob pojištění a navrhla důkazy.

3. Konkrétně se jednalo o pracovní poměr u Městského výboru SSM Praha (1. 1. 1978 – 31. 8. 1982), u Spotřebního družstva Včela (1. 9. 1982 – 31. 8. 1984), Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (1. 11. 1991 – 30. 9. 1992), pracovní neschopnost po dobu rizikového těhotenství (1. 10. 1992 – 30. 11. 1992), čerpání mateřské dovolené (1. 12. 1992 – 8. 3. 1993, dítě bohužel po deseti dnech od narození zemřelo).
4. Následně žalovaná neuznala dobu pojištění od 1. 1. 1978 do 31. 8. 1982 – pracovní poměr u Městského výboru SSM Praha. Dále žalovaná neuznala dobu od 1. 10. 1992 – 30. 11. 1992 – pracovní neschopnost po dobu rizikového těhotenství a od 1. 12. 1992 – 8. 3. 1993 – čerpání mateřské dovolené.
5. K prokázání doby (SSM) bylo navrženo čestné prohlášení dvou svědků. Dle žalované svědkové tuto dobu řádně neprokazují, na předmětnou dobu nepředložili žádné doklady a na tuto dobu nemají ani záznam v evidenci ČSSZ. Žalobkyně s tímto nesouhlasila a podala námitky. Odkazuje na odbornou literaturu, konkrétně na Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení – Praktický komentář autorů Vladimíra Voříška, Romana Langa a kol., kde se k výkladu § 85 uvádí, že k prokázání doby pojištění lze využít i možnost uvedenou v odst. 5, tedy prokázat dobu pojištění čestným prohlášením nejméně dvou svědků a žadatele.
6. Dle žalované nemohla být tato doba započtena, neboť šetřením ČSSZ a snahou žalobkyně bylo zjištěno, že veškerá dokumentace o evidenci zaměstnanců MV SSM byla pravděpodobně zlikvidována. Nelze tedy tuto dobu doložit ani svědecky. K dalším dobám souvisejícím s těhotenstvím žalobkyně žalovaná uvedla, že dotazem u slovenského nositele pojištění bylo zjištěno, že o pracovní neschopnosti ani mateřské dovolené není v jeho evidenci žádný záznam.
7. Podle žalobkyně se správní orgány neřídily zásadou dle § 3 zákona č. 500/2004 Sb. správního řádu (dále jen „správní řád“), kdy stav věci nebyl zjištěn bez důvodných pochybností.
8. Dle žalobkyně je žalovaná povinna přezkoumat správnost a úplnost údajů uvedených na osobním listu důchodového pojištění. Pokud bylo zjištěno, že příslušné dokumenty byly zlikvidovány, měli být vyslechnuti navrhovaní svědci. K tomu odkázala na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 88/2008-173 ze dne 27. 11. 2008 a ze dne 2. 4. 2014 č. j. 6 Ads 85/2013 - 33. Závěr o tom, že z důvodu likvidace dokumentů nelze provést ani výslech svědků považuje žalobkyně za zcela nesmyslný. Naopak svědecké výpovědi mají význam právě tehdy, pokud nelze dobu pojištění doložit jinak. I přesto, že byly zlikvidovány též dokumenty prokazující zaměstnání svědků na daném pracovišti, neznamená to, že nelze z jejich svědeckých výpovědí získat potřebné informace osvědčující dobu pojištění.
9. Co se týče dalších namítaných dob, pak dle žalobkyně doklady ohledně pracovní neschopnosti z důvodu rizikového těhotenství a mateřské dovolené musela evidovat žalovaná. Žalobkyni bylo sděleno, že v roce 2002 při povodních byl archiv žalované vyplaven a dokumenty zničeny. Tuto situaci žalobkyně nezavinila, je však zřejmé, že není schopna předložit jednoznačné přímé důkazy o čerpání pracovní neschopnosti a mateřské dovolené. Předložila však důkazy nepřímé – rodný list a úmrtní list dítěte.

10. S odkazem na § 159 odst. 4 a 5 zákona č. 65/1965 Sb. zákoníku práce ve znění účinném od 29. 5. 1992 a § 12 odst. 4 a 5 zákona č. 88/1968 Sb. ve znění od 1. 1. 1992 je podle žalobkyně zřejmé, že jestliže prokázala narození dítěte dne XX, náležela jí mateřská dovolená. S ohledem na úmrtí dítěte po deseti dnech jí náležela mateřská v délce 14 týdnů od 1. 12. 1992 do 8. 3. 1993. Dobu dočasné pracovní neschopnosti je schopna prokázat vlastní výpovědí, lékařskými zprávami nedodisponuje. Primárně by měla být tato doba zjištělná z rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, které se odevzdávaly žalované. Pokud žalovaná neochránila dokumenty před zničením, nemůže to jít k tíži žalobkyně, zejména v situaci, kdy je „vyplnění“ období právě pracovní neschopností v daném případě logické.
11. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby. Ohledně sporné doby týkající se pracovního poměru žalovaná sdělila, že v minulosti rozhodovala o řadě žádostí bývalých zaměstnanců zaniklých organizací SSM Praha 3 o dávky důchodového pojištění, kdy opakovaně zjistila, že nelze dohledat archivní materiály uvedené organizace týkající se dokladů o dobách zaměstnání a dosažených hrubých výdělích. Žalovaná oslovila Státní oblastní archiv, který však reagoval tím, že těmito dokumenty nedisponuje. Uvedený archiv komunikoval ohledně archivních materiálů organizace Republikové koordinační centrum Svazu mladých ČR v Praze s bývalým pracovníkem této organizace, který tyto archiválie spravoval do roku 2009. Po jeho smrti tuto agendu již nikdo nepřevzal a Státnímu oblastnímu archivu není znám způsob nakládání s materiály týkajícími se důchodového pojištění zaměstnanců bývalé organizace Republikové koordinační centrum Svazu mladých ČR v Praze. Stejnou informaci obdržela žalobkyně i od Archivu hl. m. Prahy. Podle § 85 odst. 5 ZOPSZ lze k prokázání doby pojištění použít čestného prohlášení nejméně dvou svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak. Za věrohodného svědka lze v souladu s rozhodovací praxí ČSSZ považovat svědka, který byl po celou prokazovanou dobu zaměstnancem stejné organizace jako účastník řízení (kolega, podřízený, nadřízený).
12. Co se týče doby pracovní neschopnosti a mateřské dovolené, žalovaná uvedla, že žalobkyně byla od 1. 11. 1991 do 30. 9. 1992 zaměstnána ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí se sídlem v Bratislavě. Evidenční list důchodového zabezpečení za tuto dobu zaměstnání vyhotovila Bratislavská správa sociálního zabezpečení. Opakovanými žádostmi o součinnost u slovenského nositele pojištění bylo zjištěno, že o pracovní neschopnosti ani o následné mateřské dovolené není v jeho evidenci veden žádný záznam, protože Výzkumný ústav práce a sociálních věcí byl veden jako velká organizace a tyto nemocenské dávky začala Sociální pojišťovna v Bratislavě vyplácet až od roku 2004. Rovněž nástupnická organizace bývalého zaměstnavatele Institut pro výzkum práce a rodiny se sídlem v Bratislavě sdělila, že požadované doklady se v jejich archivu nenachází.
13. V replice žalobkyně uvedla, že rozhodnutí žalované považuje za vnitřně rozporné. Žalovaná popsala situaci ohledně archivních materiálů a uvedla, že dobu pojištění lze prokázat i předložením čestného prohlášení nejméně dvou svědků. Taková prohlášení žalobkyně předložila. Žalovaná rovněž uvedla, koho lze s ohledem na rozhodovací praxi považovat za věrohodného svědka. Z vyjádření žalované žalobkyně dovozuje, že podle žalované z důvodu absence archivních materiálů, a tedy nemožnosti prokázat zaměstnanecký poměr dvou navržených svědků, nepovažuje žalovaná tyto svědky za věrohodné. Podle žalobkyně taková argumentace žalované je nelogická a nepřijatelná. Žalovaná měla v dané situaci využít dostupné důkazní prostředky. Tyto důkazy

nepřipouští z důvodu, že nemá záznamy. Svědky však žalovaná měla alespoň vyslechnout a ověřit si, zda v rozhodné době u zaměstnavatele pracovali, a to např. z listin, kterými by mohli disponovat sami svědci. Ohledně doby pracovní neschopnosti a mateřské dovolené žalovaná trvá na tom, že není nikde veden ohledně těchto dob žádný záznam. Nijak se však nevyjadřuje k tomu, že žalobkyně jednoznačně prokázala narození, jakož i úmrtí dítěte. Žalobkyni není známo, jakými jinými listinami než rodným a úmrtním listem by měla doložit pracovní neschopnost a mateřskou dovolenou. Ohledně mateřské dovolené navíc vycházelo čerpání náhradní doby přímo z právní úpravy, nebylo možné ji v tomto rozsahu nečerpát. Závěr žalované o tom, že když nemá záznam, dobu neuznává, odporuje zásadám správního řízení i zdravému rozumu.

14. Městský soud v Praze přezkoumal dle § 75 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí a jemu předcházející řízení v mezích žalobkyní uplatněných žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Po zhodnocení uvedených skutečností dospěl soud k závěru, že žaloba byla podána důvodně.
15. Žalobkyně k žádosti o starobní důchod předložila své čestné prohlášení o zaměstnání v MV SSM a čestná prohlášení dvou svědků dokládající její výkon práce v tomto zaměstnání. Žalobkyně uvedla, že v době od 1. 1. 1978 do 31. 8. 1982 pracovala v MV SSM Praha, pracoviště Obvodní výbor SSM Praha 3, Praha 3 – Žižkov, na pozici tajemnice. Důvodem, proč nemůže předložit doklad o době zaměstnání je, že hospodárka MV SSM Praha po zániku SSM zlikvidovala evidenční listy zřejmě všech zaměstnanců, neodevzdala je na ČSSZ. Příbuzenský poměr k zaměstnavateli žalobkyně negovala, výši měsíčního výdělků uvedla přibližně 2500 Kčs.
16. Bylo doloženo čestné prohlášení svědkyně, která uvedla, že v uvedené době pracovala u zaměstnavatele MV SSM Praha 1, Senovážné náměstí 2 jako hospodárka OV SSM Praha 3. O prokazované době vlastní jako doklad pracovní smlouvu. Jednalo se o spolupracovnici žalobkyně. Věrohodně může prokázat dobu do 1978 – 1982. Příbuzenský poměr negován.
17. Rovněž bylo doloženo čestné prohlášení svědka, který uvedl, že v uvedené době pracoval jako předseda OV SSM Praha 3 u zaměstnavatele MV SSM Praha 3. Vlastní doklad prokazující jeho pozici předsedy od 1981. Žalobkyni přijímal do zaměstnání. Věrohodně je schopen prokázat dobu 1978 – 1982, příbuzenský poměr není.
18. V žádosti o starobní důchod žalobkyně je v části Přehled o činnostech a náhradních dobách od ukončení povinné školní docházky až do dne podání žádosti o důchod uvedeno k období od 1. 9. 1970 – 31. 12. 2016 ohledně pojištění a náhradní doby pojištění „dle evidence ČSSZ“. K období od 1. 1. 1978 – 31. 8. 1982 je uvedeno MV SSM Praha s připojeným dokladem – čestné prohlášení o dobách zaměstnání. Od 1. 9. 1982 – 31. 8. 1984 je uvedeno Spotřební družstvo Včela – k dokladu připojeno čestné prohlášení o dobách zaměstnání. Od 1. 11. 1991 – 30. 9. 1992 je uveden Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, pracoviště Praha, sídlo zaměstnavatele Slovensko. K dokladu připojen výpis ze Slovenska. Od 1. 12. 1992 – 10. 12. 1992 je uvedena péče o dítě, ověřen rodným a úmrtním listem. Od 9. 3. 1993 dosud – Ministerstvo financí, doklad nepředložen.
19. V rozhodnutí ze dne 20. 10. 2017 žalovaná žalobkyni přiznala starobní důchod ve výši 13 801,-Kč měsíčně. Uvedla, že tato výše se skládá ze základní a procentní výměry. Základní výměra činí 2 550,-Kč měsíčně, procentní výměra se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu, který činí 18 751,-Kč. Jeho výše odpovídá osobnímu

vyměřovacímu základu 36 761,-Kč zjištěnému za roky 1986 - 2016. Procentní výměra ke dni vzniku nároku na důchod za 40 let pojištění činí 60% výpočtového základu, tedy 11 251,-Kč měsíčně. Dále žalovaná v rozhodnutí uvedla, že pokud byla žalobkyně pojištěna – zaměstnána i v dobách, které nejsou uvedeny na osobním listě důchodového pojištění, je třeba, aby žalované zaslala příslušné doklady k novému posouzení.

20. Žalovaná rovněž konstatovala, že dobu pojištění (zaměstnání) od 1. 1. 1978 do 31. 8. 1982 na základě svědeckého prohlášení nelze hodnotit, jelikož svědkové tuto dobu pojištění (zaměstnání) řádně neprokazují, na předmětnou dobu nepředložili žádné doklady ani na tuto dobu nemají záznam v evidenci ČSSZ. Závěrem žalovaná uvedla, že nedílnou součástí tohoto rozhodnutí je osobní list důchodového pojištění.
21. Podle § 85 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení platí, že *k prokázání doby pojištění lze použít čestného prohlášení nejméně 2 svědků a žadatele o důchod nebo o úpravu důchodu, nelze-li tuto dobu prokázat jinak.*
22. Výkladem citovaného ustanovení se Nejvyšší správní soud zabýval již v několika svých rozhodnutích, přičemž zdůraznil, že jeho účel „*spočívá v možnosti pojištěnce doložit po dosažení důchodového věku účast na důchodovém pojištění získanou v minulosti, a to často s odstupem řady desítek let, neboť zákonodárce si byl vědom skutečnosti, že po tak dlouhé době je často nanejvýš problematické předložit příslušné evidenční listy*“ (rozsudky ze dne 11. 7. 2013, č. j. 4 Ads 28/2013 - 22, či ze dne 2. 10. 2019, č. j. 10 Ads 137/2019 - 43). V posledně citovaném rozsudku přitom označil kasační soud praxi žalované, která vyžaduje, aby se jednalo o čestné prohlášení spolupracovníka u téhož zaměstnavatele, za nepřiměřeně restriktivní a nemající oporu v textu ani smyslu zákona (obdobně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 9. 2015, č. j. 4 Ads 175/2015 - 47, či rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 9. 2013, č. j. 78 Ad 15/2013 - 41).
23. Shodně se vyjádřil Nejvyšší správní soud v aktuálním rozsudku č. j. 1 Ads 229/2021-29), dle kterého *z judikatury totiž jednoznačně vyplývá, že výklad § 85 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení zastávaný žalovanou nenachází oporu v zákoně a sporné doby pojištění lze prokázat i na základě čestných prohlášení jiných osob, než pouze přímých spolupracovníků stěžovatele. Čestná prohlášení takových osob stěžovatel v průběhu správního řízení předkládal, pročez bylo povinností žalované se těmito důkazy zabývat. V případě pochybností o věrohodnosti čestných prohlášení bylo potom na místě dotčené osoby předvolat jako svědky a vyslechnout je (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2019, č. j. 10 Ads 137/2019 - 43, či kupříkladu rozsudek ze dne 18. 1. 2018, č. j. 1 Ads 346/2017 - 34). Právě provedení svědeckého výslechu představuje cestu, jak ověřit, nakolik lze předloženému čestnému prohlášení důvěřovat, a zda jsou dotčené osobě známy informace, které mohou dopomoci rekonstruovat skutečný stav věcí, či nikoliv.* V posuzované věci je o zcela identický případ, kdy žalovaná v rozporu s účelem § 85 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení přisoudila vypovídací hodnotu výhradně čestnému prohlášení osob evidovaných žalovanou. Výklad žalovaného však vylučuje, aby v případě zaměstnavatelů bez evidenční historie, jakkoli jejich existence je nesporná, byla prokázána doba podle § 85 odst. 5 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, neboť lze presumovat, že absence evidence se bude týkat i ostatních zaměstnanců – svědků.
24. Městský soud proto shodně s NSS konstatuje, že pakliže žalovaná (obdobně jako v řízení o žalobě městský soud) na bližší zkoumání věrohodnosti čestných prohlášení rezignovala a bez

dalšího se jimi odmítla zabývat, zatížila svůj postup vadou, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí.

25. Co se týče druhé námitky žalobkyně ohledně neuznání doby pracovní neschopnosti a mateřské dovolené, soud rovněž tuto námitku považuje za důvodnou, a to z obdobného důvodu, tedy nedostatečného zjištění skutkového stavu.
26. Žalovaná zaslala slovenskému nositeli pojištění dotaz, kde uvádí, že žalobkyně ukončila zaměstnání ve VÚPSV v Bratislavě dne 30. 9. 1992. Od 1. 10. 1992 byla uznána práce neschopnou z důvodu rizikového těhotenství. Dne XX porodila předčasně syna, který dne X zemřel. Od X do X byla na poloviční mateřské po dobu 13 týdnů. Od 9. 3. 1993 byla zaměstnána na MF ČR. Žalovaná žádala o dohledání záznamů či dokladů z doby a spolupráci se SP Bratislava.
27. Ze slovenské strany bylo sděleno, že nemohou poskytnout informace, neboť žalobkyně pracovala ve velkém závodě a sociální pojišťovna začala vyplácet tyto nemocenské dávky až od roku 2004. Dále bylo sděleno, že Institut pro výzkum práce a rodiny jako nástupnická organizace v jim dostupných materiálech požadované doklady nenalezl, nenachází se v jejich archivu.
28. I v tomto rozsahu se žalovaná vypořádala s podklady strohým způsobem, kdy se spokojila se závěrem, že nemá k dispozici potvrzující dokument. Žalovaná předně měla k dispozici rodný a úmrtní list dítěte, které žalobkyně předložila, k těmto se však nevyjádřila. Dostatečně se žalovaná nevyjádřila ani k námitce žalobkyně o tom, že doklady o pracovní neschopnosti se odevzdávaly žalované, proto je nemá k dispozici. Ohledně těchto skutečností žalovaná neuvedla ničeho, a pouze odkázala na absenci záznamů ze Slovenska. Není proto zřejmé, zda žalovaná jakýmikoli dokumenty disponovala či nikoli, tím méně, z jakého důvodu je nyní nemá, zda byly pouze na Slovensku či z jiného důvodu. Žalovaná mohla tvrzení žalobkyně potvrdit a sdělit, z jakého důvodu přesně je nemá k dispozici, či tato tvrzení vyvrátit. Pokud se žalovaná k tomuto nevyjádřila, není toto jako vysvětlení dostačující.
29. Taktéž se měla žalovaná vyjádřit i k tvrzení ohledně logického vyplnění chybějící doby, kdy žalobkyně poukázala na to, že její jednotlivé doby pojištění na sebe navazují, včetně právě pracovní neschopnosti a mateřské dovolené, což žalovaná mohla taktéž ověřit. Přestože až v žalobě žalobkyně odkazuje na zákonné znění, dle kterého nebylo možné dovolenou v daném rozsahu nečerpat, měla být tako okolnost žalované známa.
30. Žalovaná tedy nedostatečně zjistila skutkový stav i s ohledem na dobu pracovní neschopnosti a mateřské dovolené žalobkyně.
31. Soud proto žalobou napadené rozhodnutí zrušil pro nedostatečně zjištěný skutkový stav a vady řízení s tím související dle § 76 odst. 1 písm. b), c) s. ř. s. podle § 78 odst. 4 s. ř. s. rozhodl o tom, že se věc vrací žalované k dalšímu řízení. Bude na žalované, aby se vypořádala s doloženými čestnými prohlášeními žalobkyně a provedla výslech svědků. Taktéž se žalovaná bude zabývat tím, jaká byla délka mateřské dovolené a pracovní neschopnosti žalobkyně s ohledem na dostupné informace, dřívější právní úpravu, a to i ve vztahu k tvrzení ohledně logického navazování jednotlivých dob.
32. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla úspěšná, avšak žádné náklady jí nevznikly. Žalované náhrada nákladů nenáleží.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Pokud svým významem kasační stížnost podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 26. 10. 2021

Mgr. Kamil Tojner v.r.
soudce